

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Головне управління Служби безпеки України в Донецькій та Луганській областях
3 управління (з дислокацією у м. Сіверськودонецьк Луганської області)

Слідчий відділ

вул. Пивоварова, 6, м. Сіверськودонецьк, Луганська область, 93400, тел. факс (06452) 4-42-81
www.ssu.gov.ua Код ЄДРПОУ 20001504

ПОВІДОМЛЕННЯ про підозру

місто Дніпро

«09» липня 2025 року

Старший слідчий 1 відділення слідчого відділу 3 управління (з дислокацією у м. Сіверськودонецьк Луганської області) ГУ СБ України в Донецькій та Луганській областях майор юстиції Безволенко Майя Олександрівна, розглянувши матеріали кримінального провадження, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 42020130000000148 від 16.10.2020, та встановивши наявність достатніх доказів, а також підстав для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст. ст. 36, 42, 276, 277 та 278 КПК України, –

ПОВІДОМИВ:

Кульченку Олексію Володимировичу,
27.08.1977 року народження, громадянину
України, уродженцю міста Ворошиловград
(Луганськ) УРСР, зареєстрованому за адресою:
вул. Піщана, буд. 16А, м. Луганськ, Луганська
область, раніше не судимому, РНОКПП
2836304356, т.зв. «заступника військового
комісара ЛНР»

про те, що він підозрюється у порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вчиненому за попередньою змовою групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України, за таких обставин.

З лютого 2014 року до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією Російської Федерації (далі – РФ) проти України та окупацією частини території України. У ході вказаного міжнародного збройного конфлікту 24 лютого 2022 року президент РФ оголосив початок так званої спеціальної військової операції, що полягала у здійсненні

повномасштабного вторгнення збройних сил РФ (далі – ЗС РФ), інших збройних формувань РФ та підконтрольних їм угруповань іррегулярних збройних формувань на територію України.

Факт повномасштабного збройного вторгнення на територію України не приховувався владою РФ, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п. п. 1, 3 Висновку 300 (2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п. п. 17, 18 наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього (Україна проти РФ та ін.)».

Відповідно до ст. 2, спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року, Конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Згідно зі ст. 47 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 особи, що перебувають під захистом, які знаходяться на окупованій території не будуть у жодному разі та жодним чином позбавлені переваг цієї Конвенції у зв'язку з будь-якими змінами, запровадженими стосовно керівних установ чи управління цією територією внаслідок її окупації, або у зв'язку з будь-якою угодою, укладеною між властями окупованої території та властями окупаційної держави, або у зв'язку з анексією окупаційною державою всієї або частини окупованої території.

Відповідно до ст. 51 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 окупаційна держава не може примушувати осіб, що перебувають під захистом, служити в її збройних чи допоміжних силах. Забороняється будь-який тиск чи пропаганда, спрямовані на забезпечення добровільного вступу на військову службу.

Водночас, згідно зі ст. 147 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, до серйозних порушень, серед іншого, належить примушення особи, що перебуває під захистом, служити в збройних силах ворожої держави.

Відповідно до ст. 23 Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі від 18.10.1907 воюючій стороні також забороняється примушувати громадян супротивної сторони брати участь у військових діях, спрямованих проти їхньої власної держави, навіть у випадку, якщо вони перебували на службі такої воюючої сторони до початку війни.

Відповідно до ст. 8 (2) (a) (v) Римського статуту МКС примушення військовополоненого або іншої особи, що перебуває під захистом, до служби у збройних силах ворожої держави є військовим злочином.

Керівництвом РФ в умовах триваючого міжнародного збройного конфлікту 19.02.2022 в порушення положень ст. 51 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, ст. 23 Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі від 18.10.1907 на тимчасово окупованій території Луганської області оголошено примусову загальну мобілізацію громадян України, які мешкають на тимчасово окупованій території Луганської області, для участі у військових діях, спрямованих проти держави Україна.

Так, указом т. зв. «Голови ЛНР» № УГ-98/22 від 19.02.2022 (мовою оригіналу) «Об объявлении мобилизации и применении некоторых мер, направленных на обеспечение режима военного положения, введенного на территории Луганской народной республики» оголошено загальну мобілізацію на території «Луганської народної республіки».

Крім того, з метою реалізації політики окупації та остаточної «інтеграції» окупованих території Луганської області до складу т. зв. «ЛНР», придушення спротиву проукраїнського населення, керівництвом окупаційної адміністрації самопроголошеної т. зв. «ЛНР», прийнято низку юридично нікчемних документів, законність яких не визнається державою Україна – т. зв. «законів та підзаконних нормативних актів ЛНР», направлених на здійснення примусової загальної мобілізації громадян України, а саме (мовою оригіналу):

- «Закон ЛНР о военном положении» от 24.04.2015;
- «Постановление совета министров ЛНР об утверждении Временного положения о воинском учете» от 22.06.2017;
- «Закон ЛНР «О военной обязанности и военной службе» № 241-ІІ от 14.06.2018;
- «Постановление совета министров ЛНР «Об утверждении положения о проведении военных сборов» от 02.03.2021 № 164/21;
- «Указ головы ЛНР Пасечника Л.И. «Об объявлении мобилизации и применении некоторых мер, направленных на обеспечение режима военного положения, введенного на территории Луганской народной республики» № УГ-98/22 от 19.02.2022;
- «Указ головы ЛНР Пасечника Л.И. «О мерах по обеспечению призыва граждан 1994-2006 годов рождения на военную службу в Вооруженные Силы Российской Федерации в октябре-декабре 2024 года» № УГ-874/24 от 26.09.2024;
- «Приказ военного комиссара ЛНР Губанова А.О. «Об объявлении мобилизации» № 22 от 19.02.2022.

Відповідно до ч. 3 ст. 9 т. зв. «Закону ЛНР № 241-ІІ від 14.06.2018 (мовою оригіналу) «О военной обязанности и военной службе», зокрема, передбачено, що (мовою оригіналу) «Военный комиссариат осуществляет воинский учет граждан через свои отделы, организованные в городах, районах, районах города

Луганской народной республики, а также объединенные отделы, организованные для обслуживания нескольких городов, районов, районов и городов, районов в городе (далее – отделы военного комиссариата); «решением главы Луганской народной республики создается призывная комиссия Луганской Народной Республики, в состав которой включаются: 2) военный комиссар, который является заместителем председателя комиссии (п. 2 ч. 1 ст. 31 зазначеного «закону»).

Так званием «Законом ЛНР № 17-ІІ від 24.04.2015 (мовою оригіналу) «О военном положении» передбачено, що (мовою оригіналу) «Общая или частичная мобилизация, если она не была объявлена ранее, при введении военного положения на территории Луганской Народной Республики или в отдельных ее местностях объявляется в соответствии с законами и иными нормативными правовыми актами Луганской Народной Республики» (ч. 6 ст. 1 главы І).

Також, п. 7 розділу І т. зв. «Постановления Совета министров ЛНР» від 22.06.2017 № 349/17 (мовою оригіналу) «Об утверждении Временного положения о воинском учете», зокрема, передбачено, що (мовою оригіналу) «за состояние воинского учета отвечает военный комиссар, по административно-территориальным единицам – начальники отделов военного комиссариата. Порядок организации воинского учета граждан, имеющих воинские звания офицеров и пребывающих в запасе Министерства государственной безопасности Луганской Народной Республики, определяется руководителем этого исполнительного органа государственной власти».

Пунктом 26 розділу ІІ вказаного «нормативного акту» передбачено, що (мовою оригіналу) «контроль над осуществлением органами местного самоуправления первичного воинского учета проводится органом военного управления Народной милиции и военным комиссариатом в порядке, определяемом Народной милицией».

Крім того, пунктом 1.7 розділу І т. зв. «Постановления Совета министров ЛНР» від 02.03.2021 № 164/21 (мовою оригіналу) «Об утверждении положения о проведении военных сборов», зокрема, зазначається, що (мовою оригіналу) «На военный комиссариат возлагаются следующие функции: а) отбор граждан для призыва на учебные сборы во взаимодействии с комплектуемыми воинскими частями; б) организация медицинского освидетельствования граждан, призываемых на учебные сборы; в) оповещение и призыв граждан на военные сборы; г) организация перевозки граждан, призванных на военные сборы, от военного комиссариата (пункта сбора) до места проведения военных сборов и обратно; д) компенсация расходов организаций и граждан, связанных с проведением военных сборов». «В случае неявки гражданина на место и вовремя, указанные в повестке военного комиссариата о призыве на военные сборы, без уважительных причин военный комиссар принимает все необходимые меры по его призыву и доставке к месту проведения военных сборов. При необходимости для этих целей в соответствии с Законом ЛНР от 14.06.2018 № 241-ІІ «О воинской обязанности и военной службе» привлекаются органы внутренних дел» (п. 2.5 розділу ІІ вказаного «положення»).

Так званим «Указом Главы ЛНР «Об объявлении мобилизации и применении некоторых мер, направленных на обеспечение режима военного положения, введенного на территории Луганской народной республики» № УГ-98/22 від 19.02.2022 оголошено загальну мобілізацію на території т. зв. «ЛНР» та передбачено, зокрема, обов'язок призвати на військову службу чоловіків, які перебувають або повинні перебувати на військовому обліку, а також у запасі віком від 18 до 55 років, а також заборону останнім виїзд за межі т. зв. «ЛНР».

Водночас, громадянином України, який обійняв посаду т. зв. «військового комісара ЛНР» у «військовому комісаріаті ЛНР» (стосовно якого судом ухвалено обвинувальний вирок), діючого на підставі «указу» т. зв. «Голови ЛНР» № УГ- 98/22 від 19.02.2022, видано «наказ» № 22 від 19.02.2022 (мовою оригіналу) «Об объявлении мобилизации», відповідно до якого передбачено обов'язкову явку осіб, які перебувають в запасі, при яких є мобілізаційні приписи та осіб, які отримали персональні повістки до т. зв. «відділів військового комісаріату ЛНР» в строки і пункти, вказані у зазначених документах (по місцю перебування на військовому обліку); заборону виїзду за межі районів, міст т. зв. «ЛНР» особам, які не отримали повістки та не мають мобілізаційних приписів; керівникам підприємств та організацій забезпечити вивільнення працівників від виконання посадових обов'язків, з проведенням повного розрахунку та забезпечити їх явку до військкоматів; обов'язок керівників організацій незалежно від форм власності, громадянам – власникам транспортних засобів доставити справну автомобільну, будівельну, вантажопідйомну та іншу техніку в строки і пункти згідно з нарядами т. зв. «військового комісаріату ЛНР» тощо.

Крім того, 22.03.2023 створено юридичну особу РФ «Федеральна казенна установа «Військовий комісаріат Луганської Народної Республіки» (юридична адреса: вулиця Коцюбинського, будинок 5, місто Луганськ, Луганська область, 291016) та у подальшому «Указом Голови ЛНР» (мовою оригіналу) «О ликвидации Военного комиссариата Луганской Народной Республики» № УГ-368/23 від 03.05.2023 розпочато процедуру ліквідації структурних підрозділів «Військових комісаріатів ЛНР», створених у 2015 році у складі «Народної міліції ЛНР».

З моменту створення юридичної особи РФ «Федеральна казенна установа «Військовий комісаріат Луганської Народної Республіки» їй підпорядковуються підрозділи (комісаріати) по міським та муніципальним округам «ЛНР», серед яких, у тому числі «військовий комісаріат Антрацитівського району Луганської Народної республіки».

Встановлено, що громадянин України Кульченко Олексій Володимирович, 27.08.1977 р. н., який приблизно з початку 2022 року, але не пізніше 20.02.2022 (більш точну дату та час в ході досудового розслідування встановити не виявилось можливим), зайняв посаду «начальника відділу військового комісаріату Луганської народної республіки по Жовтневому та Ленінському районам міста Луганська», розташованого за адресою: вул. Челюскінців, 14, м. Луганськ, Луганська область, та в подальшому, однак не пізніше 08.08.2022,

його переведено на посаду «заступника військового комісара ЛНР». Не пізніше 26.09.2024 Кульченко О.В. зайняв посаду «військового комісара Станично-Луганського району ЛНР», яку обіймає по цей час. З моменту зайняття посади «начальника відділу військового комісаріату Луганської народної республіки по Жовтневому та Ленінському районам міста Луганська» останній вступив у злочинну змову з іншими представниками т. зв. «ЛНР», направлену на порушення законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Реалізуючи спільний злочинний умисел Кульченко О.В. з 19.02.2022 по теперішній час, обіймаючи адміністративні посади в незаконній структурі «військових комісаріатів ЛНР», діючи на підставі «указу» т. зв. «Голови ЛНР» № УГ-98/22 від 19.02.2022, на виконання наказу «військового комісара ЛНР» № 22 від 19.02.2022 (мовою оригіналу) «Об объявлении мобилизации», бере участь в організації та проведенні загальної примусової мобілізації чоловіків віком від 18 до 55 років на тимчасово окупованій території Луганської області, які в подальшому, в примусовому порядку, через загрозу застосування «кримінальної відповідальності», що передбачена ст. 406 (мовою оригіналу) «Уклонение от прохождения военной и альтернативной гражданской службы» т. зв. (мовою оригіналу) «Уголовного кодекса Луганской народной республики», без відповідної бойової підготовки направляються для ведення бойових дій у складі регулярних військ ЗС РФ, в якості «добровольців» проти України.

24.02.2022 на виконання наказу президента РФ Володимира Путіна, а також інших невстановлених на цей час досудовим розслідуванням представників влади РФ, військовослужбовці ЗС РФ, шляхом збройної агресії, з погрозою застосування зброї та її фактичним застосуванням, здійснили незаконне вторгнення на територію України на різних ділянках державного кордону України в Автономній республіці Крим, Донецькій, Луганській, Харківській, Херсонській, Миколаївській, Сумській, Чернігівській, інших областях, а також збройний напад на державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, військові частини, інші об'єкти, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, внаслідок чого окупували частину вказаної території, чим вчинили дії з метою зміни меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, що продовжується по теперішній час та призводить до загибелі значної кількості людей та інших тяжких наслідків.

До участі у військовій агресії РФ проти України керівництво окупаційної адміністрації РФ задіяло створені на тимчасово окупованій території Луганської області не передбачені законом збройні формування.

Таким чином, Кульченко О.В. у період часу з 19.02.2022 по теперішній час перебуваючи на посадах «начальника відділу військового комісаріату Луганської народної республіки по Жовтневому та Ленінському районам міста Луганська», «заступника військового комісара ЛНР», «військового комісара Станично-Луганського району ЛНР», розуміючи наявність міжнародного збройного конфлікту, усвідомлюючи, що громадяни України – цивільні особи,

які проживають на тимчасово окупованій території Луганської області знаходяться під захистом міжнародного гуманітарного права, діючи умисно, з особистих ідеологічних мотивів, у порушення вимог ст. ст. 51, 147 Женевської Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, ст. 23 Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі від 18.10.1907, за попередньою змовою групою осіб (стосовно яких здійснюється досудове розслідування в інших кримінальних провадженнях), реалізуючи спільний злочинний умисел, спрямований на порушення законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, сприяв примусовій мобілізації громадян України шляхом виконання адміністративних функцій у структурі «військових комісаріатів ЛНР», що призвело до незаконного залучення осіб, зокрема

..., до служби у т. зв. «Народній міліції ЛНР» (в подальшому ЗС РФ).

Окрім цього, пунктом 4 (мовою оригіналу) «Положения о призыве на военную службу граждан Российской Федерации», що затверджене «постановлением Правительства Российской Федерации № 663 от 11.11.2006» передбачено повноваження військового комісара муніципального утворення під час проведення призову на військову службу, зокрема:

а) розробляє та погоджує з головою муніципального утворення план проведення призову на військову службу;

а1) надає до 5 березня (до 5 вересня) військовому комісару список членів призовної комісії, узгоджений із головою муніципального утворення, у якому створюється призовна комісія;

а2) отримує з державного інформаційного ресурсу відомості про громадян, що характеризують стан їх здоров'я,

б) надає необхідну допомогу організаціям незалежно від організаційно-правових форм і форм власності (далі - організації) у виконанні встановлених законодавством Російської Федерації заходів, пов'язаних із підготовкою та проведенням призову на військову службу;

в) подає заявки керівникам медичних організацій на виділення необхідних лікарів-фахівців та середнього медичного персоналу, а також до органу місцевого самоврядування - на виділення технічних працівників та надання засобів зв'язку, транспортних та інших матеріальних засобів, необхідних для підготовки та проведення заходів, пов'язаних із закликом на військову службу;

г) бере участь спільно з представниками медичних організацій у контролі за медичним оглядом призовників та проходженням ними медичного обстеження;

д) вносить до призовної комісії пропозицію про попереднє призначення призовника у вид, рід військ Збройних Сил Російської Федерації, інші війська, військові формування та органи, або про необхідність звільнення його від призову на військову службу, або про надання йому відстрочки від призову на військову службу;

е) інформує за сприяння органу місцевого самоврядування та посадових осіб організацій населення через засоби масової інформації про хід призову громадян на військову службу, організує за сприяння органу місцевого самоврядування та посадових осіб організацій проведення заходів щодо військово-професійної орієнтації громадян, які підлягають призову на військову службу, та роботи з роз'яснення населенню законодавчих та інших нормативних правових актів з питань виконання військового обов'язку;

ж) організує, у тому числі з використанням державної інформаційної системи «Єдиний реєстр відомостей про громадян, які підлягають початковій постановці на військовий облік, громадян, які перебувають на військовому обліку, а також про громадян, які не перебувають, але зобов'язані перебувати на військовому обліку», облік призовників, що ухиляються від призову на військову службу, та у разі потреби направляє до органів внутрішніх справ матеріали на цих призовників;

з) забезпечує відбір і своєчасну підготовку матеріалів щодо перевірок органами федеральної служби безпеки громадян, які підлягають призову на військову службу, виконання спеціальних обов'язків військової служби;

і) забезпечує членів призовної комісії нормативними правовими актами та іншою документацією, необхідною для проведення призову на військову службу;

к) виконує у межах своєї компетенції інші завдання з питань підготовки та організації призову на військову службу.

На виконання завдань щодо проведення призову на військову службу відповідно до пункту 4 (мовою оригіналу) «Положения о призыве на военную службу граждан Российской Федерации», Кульченко О.В. розробив та погодив з головою муніципального утворення план проведення призову на військову службу, та надав військовому комісару список членів призовної комісії, узгоджений із головою муніципального утворення, тим самим сприяв утворенню «призовної комісії муніципального утворення Станично-Луганський муніципальний округ Луганської Народної Республіки», до складу якої ввійшов як «заступник голови призовної комісії», та в подальшому на підставі отриманих даних щодо призовних комісій на території «ЛНР», в тому числі по «Станично-Луганському муніципальному округу ЛНР», т. зв. «Головою ЛНР» Пасічником Л.І. видано (мовою оригіналу) «Указ «О мерах по обеспечению призыва граждан 1994-2006 годов рождения на военную службу в Вооруженные Силы Российской Федерации в октябре-декабре 2024 года» № УГ-874/24 от 26.09.2024».

У подальшому на виконання вказаного вище «Указу» № УГ-874/24 від 26.09.2024» оголошувався призов громадян в жовтні-грудні 2024 року, з метою залучення цивільного населення тимчасово окупованої території до проходження військової служби у складі ЗС РФ, а саме громадян, які за результатами постановки на військовий облік та в подальшому проходження призовної комісії визнані придатними для проходження військової служби, яким визначено вид і рід військ ЗС РФ, та які отримали персональні повістки

визначеного зразку для відправки у військову частину для проходження військової служби в строки, вказані у повістці.

Тим самим Кульченко О.В., умисно організував та сприяв проведенню примусової мобілізації громадян України на тимчасово окупованій території Луганської області, зокрема шляхом розробки та погодження плану призову, формування призовної комісії та виконання інших адміністративних функцій, що призвело до незаконного залучення громадян України до служби в ЗС РФ.

Таким чином, протягом жовтня-грудня 2024 року Кульченко О.В., керуючись у своїй діяльності юридично нікчемними нормативними актами «ЛНР», що створені окупаційною адміністрацією як інструмент реалізації політики примусової мобілізації (проходження військової служби) цивільного населення, виконуючи організаційно-розпорядчі функції, координував роботу підлеглих, включаючи членів призовної комісії, забезпечуючи оповіщення громадян України, які підлягали примусовому призову до служби в ЗС РФ, що призвело до незаконного залучення осіб до збройних формувань.

Враховуючи зазначене, Кульченко Олексій Володимирович, 27.08.1977 р.н., діючи умисно за попередньою змовою групою осіб, в умовах міжнародного збройного конфлікту та у зв'язку з ним, у порушення вимог ст. ст. 51, 147 Женевської Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 та ст. 23 Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі від 18.10.1907 вчинив примушення іншої особи, що перебуває під захистом, до служби у збройних силах ворожої держави.

Таким чином, Кульченко Олексій Володимирович, 27.08.1977 року народження, підозрюється у порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вчиненому за попередньою змовою групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України.

Старший слідчий 1 відділення слідчого відділу 3 управління
(з дислокацією у м. Сіверськодонецьк Луганської області)
ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях
майор юстиції

Майя Олександрівна БЕЗВОЛЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Прокурор у кримінальному провадженні -
заступник начальника відділу
Луганської обласної прокуратури

Олександр Віталійович СТУПЧЕНКО

« 09 » липня 2025 року

Процесуальні права та обов'язки підозрюваного

Підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 КПК України, повідомлено про підозру, або особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення.

Конституція України

Стаття 28. Кожен має право на повагу до його гідності.

Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям.

Стаття 29. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

У разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його припинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання.

Про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого.

Стаття 55. Права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Стаття 56. Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Стаття 59. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Стаття 62. Особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення.

Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

У разі скасування вироку суду як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням.

Стаття 63. Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Положення про порядок короткочасного затримання осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення

Стаття 10. Права та обов'язки затриманих.

Особи, затримані за підозрінням у вчиненні злочину, мають право:

- знати, в чому їх підозрюють;
- вимагати перевірки прокурором правомірності затримання; про заявлену вимогу адміністрація місця тримання затриманих негайно повідомляє прокурора;
- оскаржити дії особи, яка провадить дізнання, слідчого або прокурора, давати пояснення і заявляти клопотання;
- звертатися зі скаргами і заявами в державні органи, громадські організації і до службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Положення;
- користуватися своїм одягом і взуттям, а також іншими необхідними предметами і речами, перелік яких визначається Правилами внутрішнього розпорядку в місцях тримання затриманих.

Особи, затримані за підозрінням у вчиненні злочину, зобов'язані додержувати вимог цього Положення і Правил внутрішнього розпорядку в місцях тримання затриманих.

Затриманим роз'яснюються їх права та обов'язки.

Закон України «Про попереднє ув'язнення»

Стаття 9. Права осіб, взятих під варту

Особи, взяті під варту, мають право:

- на захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або взяття під варту, а також на повідомлення під час взяття під варту підстав та мотивів взяття під варту, оскаржувати їх у суді, отримати в друкованому вигляді роз'яснення положень статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 та 63 Конституції України, цієї статті та інших прав затриманих або взятих під варту, встановлених законом, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або арешту (взяття під варту) особи, права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника;
- знайомитися з правилами тримання під вартою;
- на щоденну прогулянку тривалістю одна година. Вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей, неповнолітнім, а також хворим з дозволу лікаря та за їх згодою тривалість щоденної прогулянки встановлюється до двох годин;
- одержувати передачі або посилки та грошові перекази і передачі;
- купувати протягом місяця за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої необхідності на суму до одного мінімального розміру заробітної плати та без обмежень письмове приладдя, газети, книги через торговельну мережу на замовлення;
- користуватися власним одягом і взуттям, мати при собі документи і записи, що стосуються кримінального провадження;

- користуватися телевізорами, одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки місця попереднього ув'язнення та придбаними через торговельну мережу;
- на душпастирську опіку, що здійснюється священнослужителями (капеланами);
- відправляти в індивідуальному порядку релігійні обряди і користуватися релігійною літературою та властивими їх віруванню предметами релігійного культу, виготовленими з малоцінних матеріалів, якщо при цьому не порушується встановлений у місцях попереднього ув'язнення порядок, а також не обмежуються права інших осіб;
- на восьмигодинний сон в нічний час, під час якого не допускається залучення до участі в процесуальних та інших діях, за винятком невідкладних випадків;
- триматися в належних умовах;
- звертатися до Комісії з розгляду скарг на неналежні умови тримання в установах для попереднього ув'язнення та установах виконання покарань щодо встановлення факту та/або строку тримання в неналежних умовах з метою поновлення порушених прав та у разі незгоди з рішенням Комісії оскаржувати його в судовому порядку;
- звертатись із скаргами, заявами та листами до Європейського суду з прав людини, Міжнародного кримінального суду, а також інших відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, до уповноважених осіб таких міжнародних організацій, державних органів і службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Закону.

Взяті під варту жінки вправі мати при собі дітей віком до трьох років.

Взяті під варту молоді громадяни (віком від 14 до 35 років) мають право на отримування психолого-педагогічної допомоги від спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у зв'язку з іншим кримінальним провадженням або в разі прийняття рішення про тимчасову видачу іншій державі, тримають відповідно до правил, установлених цим Законом. Одержання цими особами посилок і передач, а так само купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому Кримінально-виконавчим кодексом України для рівня безпеки виправної колонії, призначеного їм центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

Перелік продуктів харчування і предметів першої необхідності, які забороняється передавати особам, взятим під варту, встановлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, Міністерством оборони України.

Стаття 10. Обов'язки осіб, взятих під варту

Особи, взяті під варту, зобов'язані:

- додержувати порядку, встановленого в місцях попереднього ув'язнення, і виконувати законні вимоги адміністрації;
- дотримувати санітарно-гігієнічних правил, мати охайний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері;
- бути ввічливими до працівників місця попереднього ув'язнення, а також поміж собою; не вступати в суперечки з представниками адміністрації, не принижувати їх гідність, не протидіяти виконанню ними своїх обов'язків;
- бережливо ставитися до інвентаря, обладнання та іншого майна місця попереднього ув'язнення.

Кримінальний процесуальний кодекс України

Протягом кримінального провадження підозрюваний має право (частина 3 статті 42 КПК України):

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, а також отримати їх роз'яснення у разі необхідності;
- 3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого та перед кожним наступним допитом з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, на присутність захисника під час допиту та інших процесуальних дій, на відмову від послуг захисника в будь-який момент кримінального провадження, на отримання послуг захисника за рахунок держави у випадку відсутності коштів на оплату таких послуг;
- 4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5) давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання – негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 КПК України;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11) застосовувати з дотриманням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);
- 12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13) заявляти відводи;
- 14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 КПК України, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 КПК України;
- 15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;
- 16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому КПК України;
- 17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердились;
- 18) користуватись рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, обвинувачений мають також інші процесуальні права, передбачені КПК України.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний зобов'язаний (частина 7 статті 42 КПК України):

1) прибувати за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це зазначених осіб;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

Підозрюваному вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням особою, яка здійснює таке повідомлення.

Підозрюваний, а також за його згодою будь-яка інша фізична чи юридична особа має право на будь-якій стадії кримінального провадження відшкодувати шкоду, завдану потерпілому, територіальній громаді, державі внаслідок кримінального правопорушення (частина 1 статті 127 КПК України).

На всіх стадіях кримінального провадження підозрюваний має право примиритися з потерпілим і укласти угоду про примирення та визнання винуватості. У передбачених законом України про кримінальну відповідальність та КПК України випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження (частина 4 статті 56, стаття 468 КПК України).

Підозрюваному роз'яснено, що він підозрюється у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України, за вчинення яких передбачена відповідальність у виді позбавлення волі на строк від восьми до дванадцяти років, на підставі пункту 3 частини 1 статті 276 КПК України (наявні достатні докази для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення).

Про підозру мені повідомлено, копія повідомлення про підозру та пам'ятка про процесуальні права та обов'язки вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний _____ (_____)

« » год « » хв « ____ » _____ 20__ року

Захисник _____ (_____)

Письмове повідомлення про підозру вручив:

**Прокурор у кримінальному провадженні -
заступник начальника відділу
Луганської обласної прокуратури**

Олександр Віталійович СТУПЧЕНКО